

Nr 53**Utbildningsutskottets betänkande i anledning av motion om uppföljning av det inre arbetet inom specialskolan.****Motionen**

1973: 463 av herr Mellqvist m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen begär att Kungl. Maj:t skyndsamt prövar möjligheterna att ställa resurser till förfogande för att genomföra en systematisk och vetenskaplig uppföljning av det inre arbetet inom specialskolan för döva, omfattande dels förskolan, dels årskurserna 1—10 inom grundskolan.

I motionen anförts att den mest påtagliga följderna av dövhet är svårigheten för den döva att kunna kommunicera med och få kontakt med dem som ej behärskar den döves naturliga kommunikationsmedel — teckenspråket. Den döva blir härigenom svårt isolerad såväl från alla dem som ej har teckenspråkkunskaper som från den information samhället ger i ljudmedierna. Motionärerna erinrar om att man söker eliminera de barndomsdövas kommunikationssvårigheter genom att bibringa dem färdighet att tala och på andras mun se vad som sägs. Emellertid har internationell forskning i likhet med svensk erfarenhet och forskning de senaste åren visat att man endast i undantagsfall lyckats bibringa barndomsdöva elever den hörandes färdighet att kommunicera medelst talat språk. Motionärerna anför fortsättningsvis att samma undersökningar visar att döva, som har hjälpts till utveckling medelst teckenspråk i kombination med tal och avläsning, uppnått betydligt bättre resultat i olika personliga och samhällsviktiga utvecklingsavscenden. Mot bakgrund härav önskar motionärerna att medel anvisas för en systematisk och vetenskaplig uppföljning av det inre arbetet inom specialskolan för döva.

Utskottet

Till stöd för döva och andra hörselskadade personer finns en rad utbildnings- och andra anordningar, vilka bl. a. syftar till att underlätta kommunikationen med omvärlden. I detta sammanhang erinras om att staten i specialskolan sörjer för undervisningen av döva eller eljest hörselskadade barn som inte kan följa undervisningen i grundskolan. Inseendet över specialskolorna och därtill hörande verksamhet utövas av skolöverstyrelsen. Förskolverksamhet erbjuds hörselskadade barn oavsett graden av hörselnedsättning. Verksamheten kan i princip om-

fatta barn från ett par månaders ålder till skolåldern. Skolöverstyrelsen är tillsynsmyndighet även för förskolverksamheten för hörselskadade barn.

Riksdagen har tidigare i år behandlat betänkanden av socialutskottet (SoU 1973: 12) och kulturutskottet (KrU 1973: 39) i vilka bl. a. behandlas frågan om åtgärder för att förbättra de dövas och hörselskadades möjligheter till kommunikation med omvärlden. I kulturutskottets betänkande tas upp bl. a. frågan om föräldrautbildningen i teckenspråk. Kulturutskottet konstaterar att det numera torde råda ganska stor enighet om att teckenspråket är ett mycket värdefullt kommunikationsmedel för döva och hörselskadade.

Bakom yrkandet i motionen 1973: 463 om uppföljning av det inre arbetet inom förskolan och specialskolan torde ligga det förhållandet att motionärerna önskar få frågan om teckenspråkets plats i undervisningen och betydelse för utbildningen och kommunikationen med omvärlden ytterligare belyst.

Från det under åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet (prop. 1973: 1, bil. 10, s. 203) bestrids kostnader för bl. a. olika former av pedagogiska och psykologiska undersökningar inom skolans område. Huvudsyftet med det pedagogiska utvecklingsarbetet är att i skola och utbildning introducera en förbättrad teknik för planering, genomförande och utvärdering av verksamheten. Utskottet erinrar om att under den nämnda anslagsrubriken anvisade medel tas i anspråk även för utvärderingar och undersökningar rörande specialskolan för döva. Sålunda har vid lärarhögskolan i Uppsala beträffande specialskolans samtliga klassavdelningar genomförts en kartläggning av hörselskadades läsförståelse i årskurs 5, 7 och 9. Vidare studerar den lingvistiska institutionen vid Stockholms universitet på skolöverstyrelsens uppdrag teckenspråkets lingvistiska status. Detta projekt skall utarbeta dels ett transskriptionssystem, dels läromedel i teckenspråksanvändning. Av skolöverstyrelsens resultatredovisning beträffande under budgetåret 1972/73 avslutade projekt framgår bl. a. att kartläggningen av hörselskadade elevers språkliga färdigheter inte kunnat påvisa att »elever med goda kunskaper i teckenspråk skulle bli retarderade i sin verbalt språkliga utveckling — en mycket vanlig föreställning även bland fackfolk». Det pedagogiska utvecklingsarbetet innevarande budgetår avser bl. a. diagnostisk undervisningsmetodik för gravt hörselskadade.

Med det anförda anser sig utskottet ha visat att skolöverstyrelsen redan nu — på samma sätt som beträffande grundskolan — följer arbetet i specialskolan. Utskottet erinrar om att för innevarande budgetår anvisats drygt 24 milj. kr. för pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet och anser sig inte böra tillstyrka det i motionen 1973: 463 framställda yrkandet. Självfallet har utskottet härvid utgått från att

skolöverstyrelsen inom ramen för de medel som anvisas till forsknings- och utvecklingsarbete även i fortsättningen följer de dövas och hörsel-skadades speciella problem.

Utskottet hemställer
att riksdagen avslår motionen 1973: 463.

Stockholm den 20 november 1973

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Larsson i Staffanstorps (c), Mårtensson (s), Jönsson i Arlov (s), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herrar Johansson i Skärstad (c), Berndtson i Linköping (vpk), Stålhammar (fp), Nilsson i Norrköping (s) och Strindberg (m).

